

Oponentský posudek na diplomovou práci

Odzbrojení na počátku 21. století: Redukce strategických zbraní mezi USA a
Ruskem

Jakuba Šilhy

1. Téma práce:

Problematika snížení stavu strategických zbraní mezi USA a Ruskou federací je nepochybně velmi aktuální? důvodem k tomu je především podpis smlouvy Nový START v dubnu 2010.

2. Zdroje práce:

Je třeba zvláště hodnotit skutečnost, že autor ke své práci využívá především primární zdroje. Tím je práce nejen autentická, ale také po vědecké stránce velmi hodnotná.

3. Zpracování práce:

Zpracování práce má velmi dobrou úroveň. Text je napsán kultivovaným jazykem, čtivě, a lze-li to říci o právnickém textu, i poutavě. Poznámkám nelze nic vytknout. Obsah je přehledný. Seznam použité literatury zahrnuje jak domácí, tak i četné zahraniční prameny. Při publikaci bych autorovi doporučila se ještě důsledněji vyhnout anglicismům (negociace, expirace apod.), existuje-li projev český pojem.

4. Obsah práce:

Diplomová práce je uvedena statí věnovanou pojmu odzbrojení. S autorem souhlasím v tom, že je třeba rozlišovat mezinárodní smlouvy o odzbrojení od smluv jež omezují, kontrolují či regulují zbrojení. Spíše teoretickou povahu má úvaha věnovaná otázce, zda je možno hovořit o právu odzbrojení jako o samostatném odvětví mezinárodního práva. V části Prameny práv odzbrojení autor jmenuje hlavní prameny mezinárodního práva; správně vyzdvihuje Vídeňskou úmluvu o smluvním právu, jejíž zásady mají pro mezinárodní smlouvy o odzbrojení zvláštní význam. Další část je soustředěna na úlohu OSN v rámci odzbrojení. Autor se věnuje vývoji této otázky a analyzuje články 11 a 26 Charty OSN. Správně poukazuje na skutečnost, že z prostředí OSN dosud nevzešla žádná typická odzbrojovací smlouva, a zabývá se důvody tohoto jevu. Tyto části je možno považovat za úvod k zpracování vlastní problematiky, omezení zbrojení mezi USA a SSSR (RF).

Podobně jako v ostatních částech práce uvádí autor problematiku vztahů USA a SSSR (RF) důkladným historickým exkursem. Podrobně jsou zmíněna jednání SALT I a SALT

II, jakož i výsledky odzbrojovacích jednání v osmdesátých letech. Zajímavá je zmínka o kritice SSSR vůči používání satelitů (družic) jako národních technických prostředků kontroly. SSSR byl však zastáncem pravidel tzv. Kosmické smlouvy z roku 1967, která dovolovala svobodu využívání kosmického prostoru. K tomuto rozporu by se diplomant mohl vyjádřit při obhajobě.

Těžištěm práce je zkoumání bilaterálních odzbrojovacích kroků po konci studené války, včetně problematiky vypovězení smlouvy ABM USA a nevstoupení v platnost smlouvy START II. Autor dále kriticky analyzuje smlouvu SORT a poukazuje na absenci kontrolních opatření v textu smlouvy. Přesvědčivá je i pasáž zaměřená na problematiku kontroly dodržování odzbrojovacích smluv, jež zasahuje do vnitřní koncepce státní suverenity. Realistická je autorova úvaha o úloze sankcí neprávnických, které mají značnou preventivní úlohu. Při obhajobě bych dala autorovi na úvahu, zda by v úvodu této části nebylo účelné ještě silněji podtrhnout skutečnost, že prostředky kontroly mezinárodních smluv jsou – nejedná-li se o špionáž či obdobné prostředky – složitě dohodnuty stranami a tvoří součást odzbrojovacích smluv, že se tedy nejedná o jakousi objektivní, vnucenou kontrolu zvenčí.

Od str. 56 se práce zaměřuje na ukončení platnosti smlouvy START I a jednání o uzavření smlouvy nové a vysvětluje důvody neprodloužení smlouvy START I. Zvláště zajímavá je zasvěcená stať o problematice kontroly budoucích bilaterálních závazků (s. 60). Autor dále popisuje vznik a obsah dohody Nový START a detailně ji – včetně dohodnutých kontrolních opatření - srovnává s předchozími smluvními koncepcemi. Tuto smlouvu považuje za článek procesu odzbrojování, který je vybudován zejména na zkušenostech se smlouvou START I. Její přínos spatřuje v závěru práce zejména v závazných pravidlech kontroly odzbrojovacího procesu. Také tuto pasáž – otázku významu nové smlouvy – prosím dále rozvést v průběhu obhajoby.

5. Závěr:

Diplomovou práci Jakuba Šilhy hodnotím jako velmi zdařilou. Autor prokázal jak hluboké znalosti o zkoumané otázce, tak i ovládání metod jejího zpracování. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 23. ledna 2010

Prof. JUDr. Mahulena Hofmannová, CSc.